Recensie: Peter Vermeulen

Rogier Dijkman & Carolien Euser: Kopstoot. Het gezicht van alcohol. Uitgeverij IJzer, Utrecht 2010. ISBN: 9789086840588

Soort boek/ziekte/stijl: Het stoppen met een alcoholverslaving en het verblijf in een antroposofische verslavingskliniek aan de hand van dagboekaantekeningen, aangevuld met notities van de partner en korte interviews met deskundige begeleiders.

Over de schrijver: Rogier Dijkman (Castricum, 1959), ex-cameraman/regisseur voor de VPRO; Carolien Euser werkt op eigen initiatief of in opdracht aan kunst- en mediaprojecten. Na de Rietveldacademie gaat Rogier Dijkman bij de VPRO werken. Met zijn band Slauerhoff speelt hij in 1984 tijdens het Oerolfestival op Terschelling, waar hij Carolien Euser ontmoet. Een liefde op het eerste gezicht, waaraan na anderhalf jaar een einde komt als hij een andere vrouw ontmoet met wie hij gaat samenwonen. Ze krijgen een zoon en dochter. 'Het stel dat alles heeft' zo noemen de vrienden hen. Rogier doet zijn uiterste best dit zo te laten lijken. De tv-carrière en het gebruik van drank en drugs gaan hand in hand en in stijgende lijn. Hij is veel in het buitenland voor zijn werk. Rond zijn dertigste ontdekt Rogier de wodka, als hij op reportage in Rusland is. Het drukke leven heeft de relatie verslechtert en Rogier spoelt zijn problemen weg. In 2000 is de consumptie gestegen tot een fles wodka per dag; er volgt echtscheiding, burnout en het opzeggen van zijn vaste baan bij de omroep. Als hij in 2002 Carolien weer tegenkomt op een feest raken ze opnieuw smoorverliefd.

Korte beschrijving: Succesvol cameraman/regisseur Rogier Dijkman onderdrukt de stress van zijn hectische bestaan en zijn persoonlijk gevoelsleven met behulp van drank. Na de scheiding van zijn eerste vrouw verandert hij in een echte alcoholist die dagelijks een fles wodka naar binnen giet. Het oplopen van schulden en een burnout zorgen ervoor dat Dijkman maatschappelijk verder wegzakt. Zijn redding is het weerzien met zijn oude liefde Carolien. Hun liefde bloeit op, maar op het moment waarop zijn verslaving het dieptepunt heeft bereikt en Carolien de wanhoop nabij, knalt hij met fiets en al tegen de stoeprand. Voordat ze hem meesleept naar de intensive care van de Jellinekkliniek stuurt ze hem eerst op pad voor het maken van een pasfoto van zijn gehavende gezicht, een soort metafoor van zijn mentale conditie. Het wordt de start van een wekelijks te herhalen ritueel, inclusief het schrijven van een stukje en samen vormen ze de basis van het boek.
Het ongeluk is ook het begin van zijn persoonlijke erkenning van de verslaving; wat volgt is het afkicken, maar vooral de beschrijving van het genezingsproces en de confrontatie met zijn angsten en onzekerheden plus het in contact leren komen met echte gevoelens. Carolien laat zich in dit geheel ook niet onbetuigd en schrijft over haar ervaringen in die periode, hoe zwaar het is en hoe ze met zichzelf wordt geconfronteerd. Hoe ver reikt de liefde voor de ander in het geval van verslaving? Daarnaast een aantal gesprekken met behandelcoördinatoren,
de biografietherapeute en feiten over drankgebruik.

Wat viel op: Het stuk van Milou van Hintum aan het eind van het boek is heel verhelderend en drukt ons met de neus op de feiten: het dagelijks nuttigen van alcohol lijkt ondertussen vanzelfsprekend geworden. Naast cijfers geeft zij een beeld van de verslavingszorg in ons land en doet uitgebreid verslag van de antroposofische

aanpak, waar gesteld wordt: “verslaving is een verkeerd antwoord op een terechte vraag.”
Wat het boek zijn specifieke karakter geeft zijn de portretfoto’s met de op datum gerangschikte stukjes ernaast; ze getuigen van ironie en zelfreflectie en er duikt geregeld een nadenkertje in de tekst op. Het boek is de neerslag van een veranderingsproces: een ogenschijnlijk sterke kerel, die tijdens het afkicken op zoek gaat naar zijn gevoelens. Je hoeft niet perse aan de drank te zijn om daar iets van jezelf in terug te zien. Partners en betrokkenen kan dit verhaal steun bieden omdat alle kwesties met gevoel en inzicht aan de orde worden gesteld, waarbij de pijn die mensen zichzelf en anderen aandoen niet wordt verzwegen of ontkend.
De ingelaste stukken waarin deskundigen aan het woord komen zijn bijzonder informatief; ze hadden zelfs wel wat langer aan het woord gemogen, hun ervaring doet ertoe. De meeste complimenten gaan wat mij betreft naar Carolien, die het met haar liefde en kwetsbaarheid toch maar mooi heeft volgehouden met wat ooit een drankorgel was en nu vast en zeker een warm en innemend mens is.

Citaten: Pag. 23 “Vorig jaar had hij als verrassing voor Kerst een hotelkamer in de stad geboekt, kwam ik aan in mijn leukste jurkje, deed ie niet open omdat ie in slaap gevallen was. Ik had direct al geen zin meer. De herhaling van treurigheid en leugens wordt ook saai.”
Pag. 104: “Wat heb ik verloren en wat kan ik terugveroveren? Ik voel mezelf vaak wegzakken in die vragen. Ze zeggen dat ik rust en tijd moet vragen om voelend te denken, dat schrijf ik ook aan Carolien. Ik gun haar ook die rust en die tijd, maar heeft ze nog wel tijd voor mij?”
Pag. 133: “Wat doen ze daar allemaal met hem? Wat gebeurt er in zijn hoofd? Blijft het wel de Rogier zoals ik hem ken? Hij maakt soms gekke, rare sprongen. Ik blijf achter, ben bezig met oud verdriet. Wil vooral alle schuldgevoel uitbannen, bij hem maar ook bij mezelf. Ik mag hem gewoon niet verwijten hoe het allemaal is gelopen. Wil het mezelf ook niet verwijten. Hoe doe ik dat?”
Pag. 150: “ Ik ben en voel me bevrijd en dat klinkt melodramatisch en zwevend, maar wat voelt dat goed. Haha! Bevrijd en genezen! Nee, ik geloof het wel maar vertrouw het helemaal niet. Deze woorden komen misschien wel uit de mond van mijn duiveltje Willem.”

Recensies: “Kopstoot is een weerslag van het pasfotoritueel tussen 22 november 2007 en 18 februari 2009, aangevuld met reflecties van Euser zelf over haar beleving, van enkele behandelaars van Arta over hun methode (‘Arta is er tot jij er bent’) en een journalistiek artikel over alcoholisme. Ook beschrijven Dijkman en Euser in april 2010 beiden over hoe het hun nu vergaat.
De dagboekachtige teksten zijn beslist de moeite waard, maar halen het niet bij de genadeloze indringendheid waarmee August Willemsen ooit in De Val over zijn alcoholverslaving heeft geschreven. Het is de combinatie met die pasfoto’s, die een soort van gestolde momenten van Dijkmans alcoholisme en gemoedstoestand laten zien. Dat maakt van Kopstoot een intiem en bijzonder ‘duo’-document.” (Vittorio Busato)
http://www.psy.nl/fileadmin/files/Psy/Publicaties/Recensie_Kopstoot.pdf

Links:
- alcoholdebaas.nl
- alcoholinfo.nl
- cokevanjou.nl

- drinktest.nl
- hetzwartegat.info
- minderdrinken.nl
- zelfhulpverslaving.nl